

SE MERE PÅ WWW.25FANTASTISKE.DK

■ ■ ■ På grænsen mellem Nørrebro og Frederiksberg, ligger et modernistisk industrikompleks, hvor en stor del af historien om Novo og Novozymes, er blevet skrevet i dét der bliver kaldt 'Arne Jacobsens hvide fabrik'. Novo har siden sin etablering i 1925 været førende, også på verdensplan, inden for sin branche, den biokemiske industri. Branchen var videnstung fra en start. Dette var snarere et laboratorium end en fabrik i traditionel forstand. Her var der fra begyndelsen flere funktionærer end arbejdere. Den hvide fabrik er efterhånden et ældre anlæg, hvis bygninger har undergået store forandringer i gennem tiderne. I dag produceres her udelukkende enzymer.

FOLD HER

23 // NOVOZYMES

NOVOZYMES
HILLERØDGADE 31
2200 KØBENHAVN N

FOLD HER

ARKITECTUREN

Her grundlagde Novo (dengang Novo Terapeutisk Laboratorium) sin industrielle insulinproduktion, først i et nedlagt mejeri, senere i Arne Jacobsens modernistiske byggeri. Arne Jacobsen var Novos husarkitekt i over 30 år, fra 1932 til sin død i 1971. Jacobsen lavede funktionalistisk "totaldesign", dvs. han designede alt, fra bygning til inventar. Funktionalismen var en modreaktion på historismen, en arkitekturstrømning (1850-1910), der efterlignede tidligere tiders stilarter.

01 FABRIKKEN FUGLEBAKKEN

I starten af 1920'erne begyndte Novos stiftere, brødrene Harald og Thorvald Pedersen, at udvinde insulin i Haralds villa på Fuglebakkevej på Frederiksberg. Da, der blev for lidt plads, lejede de sig ind i et ombygget mejeri på det, der nu er Nordre Fasanvej, og påbegyndte insulinproduktion her i 1932. Fabrikken Fuglebakken fik navn efter vejen, hvor det hele var begyndt.

02 DEN MODERNISTISKE FABRIK

I 1935 tegnede Arne Jacobsen denne treetages bygning mod Nordre Fasanvej som en udbygning af mejeriet. De ansatte kaldte tilbygningen for 'sporvognen' pga. dens aflange facon og det runde vindue i stueetagen, hvor der blev produceret insulin. På første sal var der kontorer, bibliotek og laboratorier.

Fra 1940'erne blev kælderens endvidere indrettet til produktion af enzymer. Fabrikken fra 1935 minder meget om Arne Jacobsens samtidige byggeprojekter, som fx. Bellevue Teatret og lejlighedskomplekset Bellavista. De hvide bygninger, opført i beton, stål og glas med deres glatte overflader og åbne grundplaner opfattes af mange som den moderne arkitekturens introduktion i Danmark.

03 MODULFABRIKKEN

I 1960'erne blev Arne Jacobsen optaget af modulbyggeri baseret på additionsprincipper, hvor en række identiske enheder kan gentages i det uendelige. Gærings- og rensningsfabrikken opførtes i 1968 efter hans tegninger. I modsætning til de andre bygninger, ligner denne mere en fabrik. Den er stor og kantet og har runde rør der stikker ud fra facaden. Bygningens rene linier afspejler bygherrens funktionskrav om renlighed og effektivitet. Udover produktionsanlægget er her en række forskellige faciliteter såsom værksteder, analyse- og forskningslaboratorier, kantiner mv. Fabrikken er i takt med at nye behov er opstået, blevet udvidet meget i tidens løb, både omkring de oprindelige bygninger, men også på den modsatte side af Hillerødgade.

INSULIN OG ENZYMER

I 1920'erne gjorde den øgede viden om kemiske processer det efterhånden muligt at producere stoffer syntetisk eller at udvinde dem fra forskellige dyr og planter organer og væv. Efter canadiske forsøg havde vist at insulin kunne udvindes fra dyrs bugspytkirtler lykkedes det nobelprismodtager fysiologen August Krogh i 1922 at få produktionsrettighederne for Skandinavien. Herefter gik flere virksomheder i gang med en produktion, bl.a. det senere Novo. I 1941 opdagede forskere på Novo, at der fra insulinproduktionens spildprodukter kunne udvindes enzymer, og at de kunne bruges industrielt. I dag er Novozymes førende indenfor udvikling og produktion af gensplejsede enzymer til brug i fx. levnedsmidler, tekstiler og vaskemidler. På fabrikken i Hillerødgade er det i dag udelukkende enzymer, der produceres.

TJEEK OGSÅ:

Københavns Museum
Vesterbrogade 59
1620 København V
www.copenhagen.dk

Novozymes
www.novozymes.com
Novo
www.novonordisk.dk